

Tamna trijada, sržne samo-evaluacije i romantični odnosi koji uključuju vezivanje, disciplinu, dominaciju, submisivnost, sadizam i mazohizam: samoprocjena i vlastita procjena trenutnog i idealnog partnera

---

Brala, Marta

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:261900>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet u Rijeci
Diplomski studij psihologije

Marta Brala

**Tamna trijada, sržne samo-evaluacije i romantični odnosi koji
uključuju vezivanje, disciplinu, dominaciju, submisivnost,
sadizam i mazohizam: samoprocjena i vlastita procjena trenutnog
i idealnog partnera**

Diplomski rad

Rijeka, 2021.

Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet u Rijeci
Diplomski studij psihologije

Marta Brala

**Tamna trijada, sržne samo-evaluacije i romantični odnosi koji
uključuju vezivanje, disciplinu, dominaciju, submisivnost,
sadizam i mazohizam: samoprocjena i vlastita procjena trenutnog
i idealnog partnera**

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Igor Kardum

Rijeka, 2021.

Izjava

Izjavljujem pod punom moralnom odgovornošću da sam diplomski rad izradila samostalno, znanjem stečenim na Odsjeku za psihologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci, služeći se navedenim izvorima podataka i uz stručno vodstvo mentora prof.dr.sc. Igora Karduma.

Rijeka, rujan, 2021.

Sažetak

Ovim istraživanjem nastojalo se ispitati postojanje sličnosti u crtama tamne trijade, postojanje moderatorskog efekta sržnih samo-evaluacija (CSE) na sličnosti u crtama na uzorku koji se bavi vezivanjem, disciplinom, dominacijom i submisivnosti (BDSM), te postojanje razlika između BDSM i ne-BDSM uzorka. U istraživanju je sudjelovalo 559 BDSM sudionika te 592 ne-BDSM sudionika. Sudionici su procjenjivali vlastiti CSE te vlastite crte tamne trijade, kao i crte tamne trijade stvarnog i idealnog partnera. Rezultati su pokazali da su BDSM sudionici slični svojim partnerima po razinama crta tamne trijade što ukazuje na postojanje asortativnog uparivanja. Rezultati upućuju da CSE ima moderatorsku ulogu u sličnosti među procjenama, ali ona nije jednoznačna te pokazuje najviši utjecaj na partnersku sličnost na crti narcizma. Dobiven je značajan efekt vrste procjene i spola ispitanika na razlike između procjena na svim crtama tamne trijade. Muškarci procjenjuju crte tamne trijade značajno višima naspram žena. Vrste procjene imaju drugačiji efekt na razlike između procjena s obzirom na crtu tamne trijade. Interakcija vrste procjene i spola sudionika dobivena je samo na crti psihopatije. U istraživanju je dobiveno da žene procjenjuju vlastitu psihopatiju značajno nižom u usporedbi s procjenom psihopatije stvarnog partnera, ali značajno višom u usporedbi s procjenom psihopatije idealnog partnera. S obzirom na usporedbu BDSM i ne-BDSM populacije, postoji značajna razlika u demografskim podacima kao i u procjeni CSE-a i crta tamne trijade. Rezultati su pokazali da sudionici koji se bave BDSM-om procjenjuju vlastitu psihopatiju i makijavelizam višima u odnosu s ne-BDSM sudionicima. Također procjenjuju višom psihopatiju i makijavelizam stvarnih partnera u odnosu sa procjenama ne-BDSM sudionika, a što se tiče idealnih partnera, tu procjenjuju višom psihopatiju i narcizam u odnosu sa procjenama ne-BDSM sudionika. Sudionici koji se ne uključuju u BDSM aktivnosti procjenjuju vlastite sržne samo-evaluaciju višima u usporedbi sa sudionicima koji se uključuju u BDSM aktivnosti kao i vlastiti narcizam, te narcizam stvarnog partnera i makijavelizam idealnog partnera.

Ključne riječi: tamna trijada, sržne samo-evaluacije, BDSM, samoprocjena, procjena partnera

Sadržaj

Uvod.....	1
<i>Fenomen uparivanja među raznovrsnim jedinkama</i>	1
<i>Uparivanje s obzirom na crte ličnosti</i>	3
<i>Uparivanje s obzirom na crte tamne trijade</i>	4
<i>Uloga sržnih samo-evaluacija (CSE) u procjeni sličnosti</i>	6
<i>Specifičnosti BDSM (bondage, discipline/dominance, submission/sadism, masochism) populacije</i>	8
<i>Problemi rada</i>	9
<i>Hipoteze</i>	9
Metoda.....	10
<i>Ispitanici</i>	10
<i>Mjerni postupci</i>	10
<i>Postupak istraživanja</i>	11
Rezultati	13
<i>Deskriptivna statistika varijabli korištenih u istraživanju</i>	13
<i>Povezanost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crtama tamne trijade</i>	13
<i>Efekt sržnih samo-evaluacija (CSE) na sličnost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crtama tamne trijade</i>	15
<i>Efekt sržnih samo-evaluacija (CSE) na sličnost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crtama tamne trijade (CCA)</i>	16
<i>Efekt vrste procjene i spola sudionika na razlike između procjena crta tamne trijade</i>	17
<i>Usporedba BDSM i ne-BDSM populacije</i>	24
Rasprava	27
<i>Povezanost među vrstama procjene</i>	27
<i>Efekt sržnih samo-evaluacija na sličnost između vrsta procjene</i>	27
<i>Efekt vrste procjene i spola sudionika na razlike između procjena crta tamne trijade</i>	28
<i>Usporedba BDSM i ne-BDSM populacije</i>	29
<i>Metodološka ograničenja i prednosti trenutnog istraživanja</i>	31
Zaključak.....	32
Literatura	34

Uvod

Fenomen uparivanja među raznovrsnim jedinkama

U društvu postoji izreka „Suprotnosti se privlače“, ali je li tako uistinu? U stručnoj literaturi se takav koncept naziva disortativno uparivanje ili heterogamija, a označava uparivanje pojedinaca koji imaju značajno različite genotipove ili fenotipove u usporedbi s nasumičnim uparivanjem (Leftwich i Chapman, 2018). Evolucijske znanosti smatraju da se ovakav fenomen mogao razviti zbog potrebe za smanjivanjem genetske sličnosti koja ponekad može imati fatalne posljedice (genetske bolesti ili razvitak fenotipa koji smanjuje mogućnost preživljavanja, rasta i razmnožavanja). Nasuprot disortativnog uparivanja imamo koncept asortativnog uparivanja ili homogamije koji je oblik uparivanja gdje se pojedinci sa sličnim fenotipovima uparuju u većoj mjeri u usporedbi s nasumičnim uparivanjem (Leftwich i Chapman, 2018). Vjerojatno se razvilo zbog evolucijske potrebe za povećanjem genetske povezanosti i očuvanja određenih gena. Potrebno je razlikovati srođivanje ili uparivanje bliskih srodnika od asortativnog uparivanja. Naime, srođivanje utječe na sve lokuse (pozicije DNK lanaca unutar kromosoma) dok asortativno uparivanje utječe samo na lokuse fenotipskih obilježja koji su slični (Johnston i sur., 2019).

Fenomen asortativnog uparivanja je moguće primijetiti kod različitih skupina kralježnjaka i beskralježnjaka te se isti najčešće bazira na veličini tijela i boji npr. kod hermafrodita poput puževa *Bradybaena pelludica* i *Littoraria arduiniana* takvo uparivanje omogućava lakšu kopulaciju upravo zbog slične veličine tijela (Kimura i sur., 2014). Kod nekih vrsta puževa poput *Olivella biplicata* i *Chromodoris zebra* dolazi do asortativnog uparivanja zbog različitih staništa u kojima obitavaju jedinke različitih veličina, naime velike jedinke obitavaju na višim razinama obale, dok manje jedinke žive na nižim razinama. Još jedan od razloga uparivanja po veličini kod ovih vrsta je prije spomenuta kompatibilnost tijela. Ako je veličina tijela značajno različita, reproduktivni dijelovi tijela se ne mogu poklopiti i dolazi do nemogućnosti kopulacije i oplodnje (Baur, 1998). Uparivanje s obzirom na boju je češće kod ptica poput plavih golubova *Sialia sialis* i *Sialia mexicana* kod kojih dolazi do uparivanja s obzirom na saturaciju boja perja (jače saturirane jedinke s jače saturiranim i slabije saturirane jedinke sa slabije saturiranim jedinkama) (Harris i Siefferman, 2014). S obzirom na određene ponašanja, u ponašanju plavih golubova dolazi i do uparivanja s obzirom na razinu agresivnosti jer dvije visoko agresivne jedinke mogu bolje zaštititi svoje gnijezdo i tako osigurati prijenos vlastitih gena. Disortativno uparivanje je također primijećeno i istraživano. Vukovi koji obitavaju u nacionalnom parku Yellowstone u Sjedinjenim Američkim Državama se uparuju s

obzirom na boju krzna (sivo ili crno krzno), ali se pritom u 166 slučajeva od proučavanih 261 uparuju vukovi različitih boja krzna (Hedrick i sur., 2016).

Asortativno uparivanje kod ljudi je tema velikog broja istraživanja. Prvo takvo istraživanje je dokumentirano 1903. kada su Pearson i njegovi suradnici izjavili o visokoj korelaciji između visine, raspona ruku i dužine lijeve podlaktice unutar 1000 parova. Više od 100 godina kasnije, Hedrick (2016) u svom pregledu radova opisuje da se ljudi uparuju po mnogim značajkama poput visine, boje kože i inteligencije iako korelacija među fenotipovima nije visoka. Također, dolazi i do čestog uparivanja po sljepoći ili gluhoći (Nance i Kearsley, 2004). Jedan od mogućih razloga ovakvih uparivanja, pogotovo kada se govori o inteligenciji, je odrastanje u sličnim okolinama koja je među najsnažnijim prediktorima kvocijenta inteligencije.

Disortativno uparivanje je također česta tema istraživanja uparivanja kod ljudske vrste, a među veoma važnim se ističe istraživanje Wedekind i sur. (1995) koje je ispitalo glavni kompleks histokompatibilnosti (MHC), gdje su studentice švicarskog sveučilišta rangirale majice nošene od strane muških studenata s obzirom na razinu ugodnosti. Rezultati istraživanja pokazuju da su studentice preferirale miris studenata koji se razlikovao po MHC-u gena od njihovih vlastitih, ali samo kada nisu koristile kontracepcijske tablete. U istom istraživanju je dobiven i suprotni efekt kada su studentice koristile kontracepcijske tablete, naime tada su preferirale mirise studenata koji su im bili slični po MHC-u gena.

U psihologiji se puno istraživanja bavi upravo asortativnim i disortativnim uparivanjem te Buss (1984) definira asortativno uparivanje kao namjerno uparivanje pojedinaca s obzirom na sličnosti između istih na jednoj ili više karakteristika. Da se vratimo na početnu izreku „Suprotnosti se privlače“, koja se većinom odnosi na romantične veze, uviđamo da nije tako. Pojedinci biraju slične pojedince, a najvjerojatniji razlog tome je nagrađujući aspekt traženja zajedničkih karakteristika (Byrne, 1971). Buss (1984) tvrdi da pojedinci kroz uparivanje biraju i okolinu i time stvaraju genotipsku okolinu koja utvrđuje njihove karakteristike i utječu na karakteristike potomaka. Mnoga istraživanja idu također protiv prvotne izreke, naime idu u prilog asortativnog uparivanja po prijašnje navedenim faktorima, kao i po crtama ličnosti i ukazuju na višu kvalitetu veze i višu razinu zadovoljstva istom što su parovi sličniji. Česta tema rasprava u niz istraživanja je način postizanja asortativnog uparivanja, točnije pojavljuje li se kod ljudi zbog inicijalnog uparivanja (pojedinci ulaze u vezu slični po nekim karakteristikama) ili konvergencije (pojedinci postaju slični prolaskom vremena). Dodatna tema rasprave je pitanje izvora sličnosti tj. dolazi li do aktivnog uparivanja (preferiranje pojedinaca koji su slični na određenim karakteristikama) ili razlog leži u socijalnoj homogamiji (uparivanje pojedinaca

sličnih socijalnih okolina koja je mogla utjecati na sličnost karakteristika) koju smo spomenuli prije (Luo, 2017). Mnoga istraživanja idu u prilog inicijalnom uparivanju naspram konvergencije. Osobe koje su tek ušle u vezu, a pokazuju sličnost u osobinama ličnosti, nisu imala dovoljno vremena da utječu na međusobnu sličnost (Bleske-Rechek i sur., 2009). Postoje dva pristupa kojima se ispituje asortativno uparivanje i njegovi mehanizmi, a to su pristup usmjeren na varijable i pristup usmjeren na parove. Pristup usmjeren na varijable u fokusu ima povezanost između rezultata pojedinaca na nekom uzorku (Magnusson, 2003) tj. bazira se na korelaciji između rezultata pojedinaca na istim karakteristikama i omogućava uvid u utjecaj prediktora na određene ishode. Pristup usmjeren na parove ukazuje na razinu sličnosti para u obliku profila sastavljenog od njihovih odgovora na različitim česticama i omogućava uvid u sličnost unutar para (Luo i Klohnen, 2005). Pristup usmjeren na varijable ima nekoliko nedostataka. Prvo, ovaj se pristup može primijeniti samo za proučavanje sličnosti parova na jednoj karakteristici, poput ekstraverzije, vanjskih vrijednosti itd. Ne može pružiti nikakve informacije o tome koliko su slični partneri u smislu globalnijih, sveobuhvatnih domena individualnih razlika, kao što su ukupna ličnost partnera, sustav vrijednosti, stavovi itd. Drugo, korelacija usmjerena na varijablu (tj. asortativno uparivanje) izračunava se između ocjena ispitanika i partnera na određenim karakteristikama za sve sudionike u uzorku i tako karakterizira uzorak, a ne svaki par. To jest, može nam reći da li se rezultati ispitanika i partnera na određenim karakteristikama razlikuju jedni od drugih u danom uzorku, ali nam ne govori je li neki par sličan ili ne. Treće, istraživače odnosa često zanima hoće li sličnost (ili komplementarnost) para predvidjeti ishode odnosa, poput zadovoljstva i kvalitete ili utjecaje na odnos, poput sržnih samo-evaluacija. Ovo je bilo teško pitanje ispitati pomoću VCA -a, jer asortativne korelacije uparivanja ne daju indeks sličnosti za svaki par. Konkretno, iako se stupanj asortativnog uparivanja u uzorku može procijeniti izračunavanjem takvih korelacija usmjerenih na varijable, istraživači zainteresirani za ispitivanje je li sličnost para povezana s kvalitetom odnosa moraju izračunati dodatni indeks sličnosti koji karakterizira svaki par nego uzorak (Luo i Klohnen, 2005).

Uparivanje s obzirom na crte ličnosti

Među mnogim temama istraživanja asortativnog i disortativnog uparivanja su i crte ličnosti. Crte ličnosti odražavaju karakteristični obrazac ljudskih misli, osjećaja i ponašanja i pokazuju konzistentnost i stabilnost kroz vrijeme. Niska do umjerena razina asortativnog uparivanja pronađena je na velikom broju crta ličnosti, s korelacijama koje rijetko prelaze 0.30 (Kardum i sur., 2019).

Većina rezultata prikupljena je korištenjem upitnika i klasifikacije Velikih pet crta ličnosti koje pokazuju konzistentno asortativno uparivanje za otvorenost, zatim ugodnost, savjesnost i neuroticizam. Ekstraverzija pokazuje nekonzistentne rezultate kada se istražuje uparivanje, naime rezultati variraju od niske negativne korelacije (disortativno uparivanje) do umjerene pozitivne korelacije (asortativno uparivanje). Domene otvorenosti prema iskustvu također pokazuju nekonzistentnost kada se govori o uparivanju; umjerena razina asortativnog uparivanja je jedino pronađena kod istraživanja estetike i vrijednosti (McCrae i sur., 2008). Glicksohn i Golan (2001) su u svojem istraživanju na bračnim parovima ispitivali razinu sličnosti crta ličnosti unutar Eysenkovog trofaktorskog modela ličnosti te traženja senzacija. Rezultati pokazuju značajnu razinu asortativnog uparivanja na tri dimenzije traženja senzacija: traženje iskustva, dezinhibicija i podložnost dosadi koje skupa upućuju na impulzivni modalitet traženja uzbuđenja. Rezultati na Eysenskovom modelu ličnosti pak upućuju na visoku razinu disortativnog uparivanja. Faktori koji moguće uzrokuju ovakve rezultate su prije spomenuta dob pojedinaca, dužina veze prije braka i samog braka, kao i mogućnost davanja socijalno poželjnih odgovora.

U istraživanju Štěrbove i suradnika (2017) na heteroseksualnim i muškim homoseksualnim parovima istraženo je uparivanje crta ličnosti po klasifikaciji Inventara deset čestica ličnosti i Velikih pet crta ličnosti na populaciji Brazila i Češke. Pronađena je značajna razina sličnosti u svim crtama ličnosti Inventara osim u emocionalnoj stabilnosti. Od pet crta ličnosti, heteroseksualni parovi su pokazivali asortativno uparivanje s obzirom na ekstraverziju, otvorenost prema iskustvu i savjesnosti, a kod homoseksualnih parova je došlo do asortativnog uparivanja samo s obzirom na ekstraverziju. Markey i Markey (2007) su u svojem istraživanju na Carsonovom modelu komplementarnosti, Wigginsonovom modelu komplementarnosti i na modelu sličnosti ispitivali crte ličnost među pojedincima koji su u romantičnim vezama. Rezultati njihovog istraživanja pokazuju da se parovi najviše uparuju po modelu sličnosti, ali da se parovi s najvišim kvalitetama romantičnih veza uparuju po Carsonovom modelu komplementarnosti. Naime, takvi parovi su slični po razini topline, ali razlikuju se u dominaciji i to značajno više od parova s nižim kvalitetama romantične veze.

Uparivanje s obzirom na crte tamne trijade

Kakvi su rezultati tj. kako se osobe uparuju kada je riječ o manje socijalno poželjnim crtama ličnosti? Kako uparivanje izgleda kada se na bazira na tamnoj trijadi? Tamna trijada je skupina tri međusobno povezanih, malicioznih konstrukata ličnosti, a to su narcizam, psihopatija i makijavelizam (Paulhus i Williams, 2002), ali ova skupina crta ličnosti nema samo

nedostatke, naprotiv ima i širok raspon prednosti npr. neki aspekti narcizma poput grandioznosti i vodstva dovode do dobrih ishoda u domeni zdravlja. Ove tri osobine ličnosti spaja prisutnost neslaganja u obliku antagonizma, obmanjivanja, lažljivosti i sebičnosti, ali i prisutnost psihološke ranjivosti, negativne emocionalnosti i nemogućnosti kontroliranja emocija uz impulzivnosti i usmjerenost na kratkotrajne i brze užitke koji često dovode do riskantnih ponašanja. Narcizam se često naziva „najsvidljivom“ od crta ličnosti tamne trijade zbog svog ekstravertiranog načina i pristupa životu.

Evolucijska perspektiva objašnjava razloge razvoja ovakvih crta ličnosti kroz više teorija, a najpoznatija i najvjerodostojnija je teorija životnih puteva (LHT) koja pretpostavlja da su ovakve crte ličnosti adaptivne u kontekstu brzih strategija; prvenstvo partnera naspram roditeljstva. Uz brze strategije je visoko poželjna i strategija varalica koja se razvila kao način uzimanja resursa iz okoline korištenjem drugih pojedinaca oko sebe (Lyons, 2019). S obzirom na druge crte ličnosti, crte ličnosti tamne trijade su povezane s Velikih pet crta ličnosti i to na način da su sve tri crte tamne trijade negativno povezane s ugodnosti, makijavelizam i psihopatija su negativno povezane sa savjesnosti, narcizam i psihopatija su pozitivno povezane sa otvorenosti i ekstraverzijom, narcizam i makijavelizam su pozitivno povezani s neuroticizmom, dok je psihopatija negativno povezana s neuroticizmom (Harms i sur., 2013). Uz to, meta analize (Spain, 2019) pokazuju da je narcizam povezan s niskom ugodnosti i visokom ekstraverzijom što je konzistentno s dominantnim motivima koji se vežu uz tu crtu ličnosti tamne trijade. Također daju jasne rezultate i o ostale dvije crte: makijavelizam je povezan sa niskom ugodnosti, a psihopatija s niskom ugodnosti i niskom savjesnosti. Ovakvi rezultati ne upućuju nikako da je osoba niska na ugodnosti vjerojatno visoko na bilo kojoj crti ličnosti tamne trijade, samo da su ljudi visoko na tim istim crtama prilično neugodni.

Kada govorimo o romantičnim odnosima i snalaženju u istima, osobe s visoko izraženim crtama ličnosti tamne trijade često ulaze u kratke, emocionalno plitke veze karakterizirane izbjegavanjem predanosti jednoj osobi u dugoročnim vezama (Jonason i sur., 2009). Bloxson i sur. (2021) u svojem istraživanju pokazuju da osobe s visoko izraženim crtama ličnosti psihopatije ili makijavelizma pokazuju stil izbjegavajuće privrženosti što upućuje na zaključak da su te osobe zadovoljne i bez bliskih veza. Također je moguće da je takav stil adaptivni mehanizam koji omogućuje kratkoročne veze zapravo adaptivni mehanizam koji je u skladu s teorijom životnih puteva. Crte ličnosti tamne trijade također pokazuju povezanost s nerestriktivnom socioseksualnom orijentacijom (istovremeni interes za više partnera i seksualni odnos bez obaveza) kod muškaraca, dok kod žena pokazuju povezanost s visokom seksualnom željom i preferencijom prema rekreativnim seksualnim odnosima (Lyons,

2019). Ovakva ponašanja su adaptivna, naime kod muškaraca omogućavaju veći broj potomaka, a time i veću šansu prijenosa vlastitih gena, dok kod žena omogućava osiguravanje najboljih gena koji povećavaju šansu preživljavanja potomaka, a time i, veoma željeni, prijenos gena.

Stoga, kako izgleda uparivanje koje omogućuje prijenos gena ili da ponovimo pitanje od prije „Kako se uparuju ljudi s izraženim crtama ličnosti tamne trijade?“: Žene s izraženim crtama narcisoidnosti traže perspektivne partnere, naime žele da njihovi partneri imaju status, resurse, privlačnost, edukaciju i inteligenciju, dok žene s izraženim crtama makijavelizma ne izjavljuju o nikakvim preferencijama kada se radi o partnerima, a žene s izraženim crtama psihopatije preferiraju partnere koji nisu religiozni i preljubazni (Atari i Chegeni, 2017). Ináncsi i sur. (2015) ipak pronalaze neke preference kod muškaraca i žena s izraženim crtama makijavelizma, a to su status i resursi, dok s druge strane u značajno manjoj mjeri preferiraju pouzdanost, intimnost ili odanost. Osobe s visokim rezultatima na crtama ličnosti tamne trijade imaju tendenciju uparivanja s osobama koje također imaju visoke rezultate na istima, što nas dovodi na zaključak o asortativnom uparivanju (Kardum i sur., 2017). Kardum i sur. (neobjavljeni manuskript) u svojem istraživanju na heteroseksualnim parovima pronalaze srednju do visoku razinu asortativnog uparivanja s obzirom na crte tamne trijade kada se koriste samo-procjene i procjene partnera.

Uloga sržnih samo-evaluacija (CSE) u procjeni sličnosti

Koji faktori, osim izraženosti crta ličnosti određenih raznim klasifikacijama ili izraženosti crta koje spadaju pod tamnu trijadu, kao i demografskih varijabli i raznih drugih psiholoških faktora poput inteligencije mogu utjecati na smjer i visinu uparivanja? Jedan od mogućih faktora, koji se većinom istražuje unutar domene organizacijske psihologije, je koncept sržnih samo-evaluacija (Liu i Ilmarinen, 2019).

Sržne samo-evaluacije je skupni naziv za latentnu crtu ličnosti višeg reda u čijoj se osnovi nalaze četiri crte ličnosti koje su opsežno istražene u domeni psihologije ličnosti, a to su: samopoštovanje ili cjelokupna vrijednost koju osoba pripisuje sama sebi, generalizirana samo-efikasnost ili evaluacija vlastitih mogućnosti izvođenja zadataka u raznim situacijama, neuroticizam ili tendencija prema negativističkim kognitivnim stilovima i usredotočivanju prema negativnim aspektima sebe i lokus kontrole ili vjerovanje o uzrocima događaja u vlastitom životu, a pritom se to vjerovanje može dijeliti na internalizirano ili eksternalizirano s obzirom na stupanj kontingencije događaja s vlastitim ponašanjem (Judge i sur., 1997). Latentni konstrukti, a tako i sržne samo-evaluacije, nastaju na dubljoj razini naspram svojih indikatora

tj. utječu na indikatore ili dimenzije. Takav odnos dovodi do empirijske i konceptualne povezanosti između samopoštovanja, generalizirane samo-efikasnosti, neuroticizma i lokusa kontrole (Bollen i Lennox, 1991).

Ukratko rečeno, sržne samo-evaluacije su skupni naziv za ocjenjivanje vlastite vrijednosti, efektivnosti i sposobnosti kao osobe. Pojedinci koji sami sebe ocjenjuju veoma vrijednima, efektivnima i sposobnima su doživljeni kao dobro prilagođeni od strane svoje okoline. Drugi ih vide kao pozitivne, samouvjerene i djelotvorne osobe jer se srž ove crte upravo manifestira kao visoka razina samopouzdanja, emocionalne stabilnosti i internaliziranog lokusa kontrole. Sržne samo-evaluacije bolje predviđaju određene ishode na četiri različita uzorka naspram konceptata od kojih se sastoji (samopoštovanje, generalizirana samo-efikasnost, neuroticizam i lokus kontrole (Judge i sur., 2003). Najbolje predviđa zadovoljstvo poslom, izvedbu posla, organizacijsku promjenu i organizacijsku pravdu. Zbog svoje prirode samoprocjenjivanja, a time i procjenjivanja što kao osoba zaslužujemo, kakve i koje su vlastite mogućnosti i koliko su dostižne, moguće je da sržne samo-evaluacije imaju utjecaj i na uparivanje. Moguće je da upravo ovaj koncept dovodi do miješanih rezultata kada govorimo o uparivanju.

Sržne samo-evaluacije mogu biti važan čimbenik koji utječe na sličnost između procjenjivača i njegovog stvarnog partnera tj. idealnog partnera. Pri procjeni idealnog partnera, korištenjem pristupa usmjerenog na varijable, pronađena je umjerena do visoka razina asortativnog uparivanja s obzirom na klasifikaciju Velikih pet crta ličnosti (Dijkstra i Barelds, 2008) i HEXACO modela (Liu i sur., 2018), s druge strane, pri procjeni stvarnih partnera je pronađena niska do umjerena razina asortativnog uparivanja s obzirom na klasifikaciju Velikih pet crta ličnosti (Rammstedt i Schupp, 2008). Ovakvi rezultati dovode do zaključka da je sličnost između osoba u romantičnom odnosu poželjna i ima visoku važnost, ali da nije svaka osoba u mogućnosti privući osobu s visokom razinom sličnosti i tako osigurati visoku razinu asortativnog uparivanja. Osobe s visokom razinom sržne samo-evaluacije se, kako smo prije spomenuli, smatraju sposobnima, vrijednima i poželjnima naspram osoba s niskom razinom sržne samo-evaluacije koje sebe smatraju nesposobnima, bezvrijednima i nepoželjnima. Stoga je vjerojatno da osobe s visokom razinom sržne samo-evaluacije preferiraju idealne partnere s visokim stupanjem sličnosti ili visokim stupnjem asortativnog uparivanja naspram osoba s niskom razinom sržne samo-evaluacije. S obzirom da je izbor idealnog partnera prediktor izbora stvarnog partnera, dolazimo do zaključka da ljudi s visokom razinom sržne samo-evaluacije preferiraju sličnije osobe naspram osoba s niskom razinom.

Liu i Ilmarinen (2019) nalaze da sržne samo-evaluacije moderiraju distinktivnu sličnost u emocionalnosti, ekstraverziji, ugodnosti i savjesnosti, pritom se distinktivna sličnost odnosi na sličnost između samoprocjene osobe i procjene idealnog partnera na crtama ličnosti kada se kontrolira normativnost ili razina u kojoj je osoba poput prosječne osobe (Furr, 2008). Osobe s visokom razinom sržne samo-evaluacije preferiraju višu sličnost u ovim crtama ličnosti naspram osoba s niskom razinom sržne samo-evaluacije. Moguć razlog ovakvih rezultata je da se osobe s visokom razinom sržne samo-evaluacije procjenjuju kao visoko poželjni partneri i smatraju da mogu privući partnera slične osobnosti, dok se ljudi s niskom razinom sržne samo-evaluacije procjenjuju kao manje poželjni partneri i smatraju da ne mogu privući partnere s jedinstvenim i sličnim crtama ličnosti (Liu i Ilmarinen, 2019).

Specifičnosti BDSM (bondage, discipline/dominance, submission/sadism, masochism) populacije

Većina istraživanja asortativnog i disortativnog uparivanja se provodi na jednoj vrsti populacije, a to je heteroseksualna populacija osoba od mlađe do srednje odrasle dobi. Korištenjem BDSM populacije koje u sebi može sadržavati heteroseksualne i homoseksualne parove, a uz to i monogamne i poligamne odnose može dati nove podatke.

BDSM je skraćena za bondage (vezivanje ili ropstvo), discipline (disciplina) ili dominance (dominacija), submission (submisivnost ili pokoravanje) ili sadism (sadizam) i masochism (mazohizam). BDSM je konsensualno, erotsko, seksualno igranje uloga u kojem uzajamno uživaju obje (ili sve) osobe, a koje uključuje ostvarivanje fantazija o dominaciji, pokoravanju, ograničavanju, nadzoru, vezivanju, kažnjavanju i seksualiziranoj boli (Turley i Butt, 2015). Također se u nekim literaturama navodi kao alternativna seksualnost ili bilo koji seksualni identitet, ponašanje ili zajednica koja je u suprotnosti sa socijalno prihvaćenijim seksualnim ponašanjima. U BDSM odnosima osobit naglasak stavlja se na sigurnost, jer oni uključuju mnoge potencijalno opasne činove (Jefferson, 2018).

BDSM populacija se značajno razlikuje od populacije koja ne prakticira BDSM u fizičkoj anksioznosti, depresiji, traženju podrške, seksualnim sposobnostima, manjku seksualne empatije, traženju senzacija, impulzivnosti i poduzimanju rizika, pri čemu se viša razina fizičke anksioznosti i depresije može pripisati strahu od odbacivanja od strane društva ako se otkrije da je osoba član BDSM populacije (Jefferson, 2018). Viša razina traženja senzacija i poduzimanja rizika se u BDSM populaciji može uvidjeti u aktivnostima u kojima članovi populacije uživaju (uključivanje u glumljenje otmica ili fizičko ozljeđivanje osoba), ali viša razina impulzivnosti se ne može uvidjeti u ovakvim aktivnostima; naime unutar populacije, kao

dio socijalnih pravila kojih se pojedinci pridržavaju i koji je dio identiteta društva, je naglasak na pristanku i jasnom uspostavljanju granica prije uključivanja u aktivnosti (Jefferson, 2018). Grandiozni narcizam se također u većoj mjeri pronalazi unutar BDSM populacije naspram populacije koja ne prakticira BDSM (Connolly, 2006), dok o ranjivom narcizmu nema podataka. Ovakvi podaci upućuju da je BDSM populacija zanimljiv uzorak koji se značajno razlikuje od populacije koja ne prakticira BDSM. Istraživanja asortativnog i disortativnog uparivanja na ovakvoj populaciji bi mogli pokazivati drugačije rezultate od onih dosadašnjih istraživanja.

Problemi rada

Ispitati korelacije između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na svim crtama tamne trijade.

Ispitati postoji li moderatorski efekt sržnih samo-evaluacija na povezanost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na svim crtama tamne trijade.

Ispitati razliku između BDSM i ne-BDSM populacije u demografskim podacima te u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na svim crtama tamne trijade kao i na samo-procjeni sržnih samo-evaluacija.

Hipoteze

H1:Očekuje se statistički značajna sličnost s obzirom na crte tamne trijade dobivene samoprocjenom i procjenom stvarnog partnera.

H2:Očekuje se statistički značajna sličnost crta tamne trijade dobivenih samoprocjenom i procjenom idealnog partnera.

H3:Ne očekuje se moderatorski efekt CSE-a s obzirom na samoprocjenu i procjenu stvarnog partnera na svim crtama tamne trijade.

H4:Očekuje se moderatorski efekt CSE-a s obzirom na samoprocjenu i procjenu idealnog partnera, naime kod osoba s visokim CSE-om se očekuje statistički značajno viša razina sličnosti u svim crtama tamne trijade s obzirom na samoprocjenu i procjenu idealnog partnera naspram osoba s niskim CSE-om.

H5:Očekuje se statistički značajna razlika u demografskim podacima između BDSM i ne-BDSM populacije, naime kod BDSM populacije se očekuje viša dob i viša razina edukacije naspram ne-BDSM populacije.

H6:Ne očekuje se statistički značajna razlika u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na svim crtama tamne trijade kao i na samoprocjeni sržnih samo-evaluacija između BDSM i ne-BDSM populacije.

Metoda

Ispitanici

BDSM ispitanici

U istraživanju je sudjelovalo 559 sudionika koji su korisnici socijalne mreže FetLife te Reddit online blogova LGBTIQ+ i BDSM tematike. Kako bi sudionici mogli pristupiti istraživanju, morali su zadovoljiti tri uvjeta: 1. punoljetnost, 2. sudjelovanje u BDSM aktivnostima i 3. trenutna ili prošla romantična veza u trajanju od minimalno 6 mjeseci. Sudjelovalo je 293 žene i 266 muškaraca, a dob ispitanika se kretala od 18 do 68 godina ($M = 28,7$; $SD = 9,29$). Sudionici su također ponudili informaciju o svojoj seksualnosti te se ovaj uzorak sastoji od 43,65% biseksualnih osoba, 38,82% homoseksualnih osoba, 13,6% heteroseksualnih osoba, 2,5% aseksualnih osoba i 1,43% demiseksualnih osoba.

Ne-BDSM ispitanici

Za usporedbu su korištena 592 sudionika koji nisu članovi BDSM zajednica niti se upuštaju u aktivnosti vezane uz BDSM. Ne-BDSM sudionici su morali zadovoljiti ista tri uvjeta kao i BDSM sudionici. Sudjelovalo je 344 žene i 248 muškaraca, a dob sudionika se kretala od 18 do 50 godina ($M = 26,36$; $SD = 5,89$). Sudionici su također ponudili informaciju o svojoj seksualnosti te se ovaj uzorak sastoji od 100% heteroseksualnih osoba.

Mjerni postupci

Istraživanjem su se prikupili demografski podaci (dob, spol, razina obrazovanja, dužina romantične veze), a koristit će se dva upitnika – SD3 i CSES.

Short Dark Triad (SD3): A Brief Measure of Dark Personality Traits (Jones i Paulhus, 2013)

Short Dark Triad (SD3) je kratak upitnik koji se koristi za ispitivanje crta ličnosti tamne trijade: makijavelizam, narcizam i psihopatija. Sastoji se od 27 čestica (9 čestica za svaku subskalu). Svaka subskala je pri konstrukciji pokazala dobru unutarnju konzistenciju (makijavelizam; $\alpha = .78$, narcizam; $\alpha = .77$, psihopatija; $\alpha = .80$). Subskale također pokazuju umjerenu razinu interkorelacije: makijavelizam i psihopatija $r = .40$, makijavelizam i narcizam $r = .22$, psihopatija i narcizam $r = .31$. U ovom istraživanju subskale pokazuju dobru unutarnju konzistenciju za ne-BDSM uzorak (makijavelizam; $\alpha = .78$, narcizam; $\alpha = .68$, psihopatija; $\alpha = .67$), dok kod BDSM uzorka pokazuju nižu unutarnju konzistenciju (makijavelizam; $\alpha = .58$, narcizam; $\alpha = .50$, psihopatija; $\alpha = .66$) Neke od čestica unutar SD3 su: „Većinom ljudi se može

manipulirati.“ (makijavelizam), „Ljudi me vide kao prirodnog vođu.“ (narcizam), „Volim se osvećivati autoritetima.“ (psihopatija). Sudionici čestice procjenjuju na skali Likertovog tipa od 1 (Potpuno se ne slažem) do 5 (Potpuno se slažem) te se ukupan rezultat na subskali izračunava zbrajanjem svih čestica unutar skale. Veći rezultat na subskali predstavlja veću izraženost odgovarajuće crte tamne trijade.

Core Self-Evaluations Scale (CSES) (Judge i sur., 2003)

Skala sržne samo-evaluacije (CSES) je upitnik samoprocjene sržne samo-evaluacije. Sastoji se od 12 čestica. Upitnik pokazuje dobru unutarnju konzistenciju ($\alpha = .88$). Ovaj upitnik mjeri latentni konstrukt koji se sastoji od 4 konstrukta: samopouzdanje, generalizirana samo-efikasnost, emocionalna stabilnost i lokus kontrole, stoga upitnik nudi i mogućnost mjerenja ta 4 konstrukta. Unutarnja konzistentnost svake subskale je dobra; samopouzdanje ($\alpha = .89$), generalizirana samo-efikasnost ($\alpha = .87$), emocionalna stabilnost ($\alpha = .88$) i lokus kontrole ($\alpha = .86$) (Sharma i Misra, 2017). U ovom istraživanju cijela skala ima dobru unutarnju konzistenciju ($\alpha = .85$) za ne-BDSM uzorak ako i za BDSM uzorak. Neke od čestica unutar CSES-a su „Kada pokušam, uglavnom uspijem.“ i „Ponekad se osjećam bezvrijedno.“ Od ukupno 12 čestica, 6 ih je potrebno rekodirati. Ispitanici čestice procjenjuju na skali samoprocjene od 1 (Potpuno se ne slažem) do 5 (Potpuno se slažem) te se ukupan rezultat na skali izračunava zbrajanjem svih čestica. Veći rezultat na skali predstavlja pozitivnije srže samo-evaluacije.

Postupak istraživanja

Istraživanje se provelo online. Sudionici su pomoću prije navedenih upitnika procijenili sebe, zatim svojeg stvarnog partnera (trenutačni partner ili zadnji partner) i na kraju svojeg idealnog partnera.

Ispitivanje je provedeno od travnja do lipnja 2021. godine. Ispitivanje je provedeno online te je objavljeno na stranicama društvene mreže FetLife te forumima LGBTIQ+ i BDSM tematike na stranici Reddit. Sudionici su pristupali upitnicima koji su objavljeni u obliku Google Forms-a. Ispitanike se uputilo u samo istraživanje te da će svi podaci dobiveni od njih biti anonimni i koristiti se samo za potrebe diplomskog rada, da se podaci analiziraju grupno te da oni mogu odustati od sudjelovanja u svakom trenutku. Također, od ispitanika je tražena suglasnost za sudjelovanje u istraživanju. Ispitanici su pomoću prije navedenih upitnika procijenili sebe, zatim svojeg stvarnog partnera (trenutačni partner ili zadnji partner) i na kraju

svojeg idealnog partnera. Na kraju istraživanja, ispitanicama je ponuđen kontakt za eventualna pitanja ili primjedbe.

Rezultati

Deskriptivna statistika varijabli korištenih u istraživanju

U Tablici 1 prikazana je deskriptivna statistika za varijable izmjerene u istraživanju na BDSM uzorku.

Tablica 1. Aritmetičke sredine, standardne devijacije i pouzdanost izmjerenih varijabli na BDSM uzorku (N=559)

	M	SD	α
CSE SP	37,098	9,22	,89
P SP	20,05	5,66	,66
M SP	27,77	5,29	,58
N SP	24,04	4,93	,50
P PP	21,01	7,49	,81
M PP	25,30	6,99	,77
N PP	24,61	6,99	,77
P IP	19,61	5,95	,72
M IP	22,21	7,396	,85
N IP	27,74	5,33	,68

Legenda: P-psihopatija, M-makijavelizam, N-narcizam, SP-samoprocjena, PP-procjena partnera, IP- procjena idealnog partnera

Povezanost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crtama tamne trijade

Prvi problem ovog istraživanja bio je ispitati povezanost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crtama tamne trijade (psihopatija, makijavelizam, narcizam). Povezanost je prikazana pomoću Pearsonovog koeficijenta korelacije. Rezultati su prikazani u Tablici 2.

Kao što je iz Tablice 2 vidljivo, između samoprocjene na crti psihopatije i procjene stvarnog partnera na crti psihopatije postoji statistički značajna, pozitivna niska povezanost što je u skladu s prvom hipotezom. Također, vidljiva je statistička značajna, pozitivna srednja povezanost između samoprocjene na crti psihopatije i procjene idealnog partnera na crti psihopatije što je u skladu s drugom hipotezom. Dobivena je i statistički značajna, niska pozitivna povezanost između procjene stvarnog partnera na crti psihopatije i procjene idealnog partnera na crti psihopatije.

Tablica 2. Pearsonovi koeficijenti korelacije između varijabli samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crti psihopatije

	Samoprocjena	Procjena PP	Procjena IP
Psihopatija			
Samoprocjena	-		
Procjena PP	.28**	-	
Procjena IP	.59**	.31**	-
Makijavelizam			
Samoprocjena	-		
Procjena PP	.36**	-	
Procjena IP	.63**	.44**	-
Narcizam			
Samoprocjena	-		
Procjena PP	.21**	-	
Procjena IP	.41**	.32**	-

**p<.01

U Tablici 2 je vidljivo da između samoprocjene na crti makijavelizma i procjene stvarnog partnera na crti makijavelizma postoji statistički značajna, pozitivna niska povezanost što je u skladu s prvom hipotezom. Također, vidljiva je statistička značajna, pozitivna srednja povezanost između samoprocjene na crti makijavelizma i procjene idealnog partnera na crti makijavelizma što je u skladu s drugom hipotezom. Dobivena je i statistički značajna, srednja pozitivna povezanost između procjene stvarnog partnera na crti makijavelizma i procjene idealnog partnera na crti makijavelizma.

Na kraju, vidljivo je da između samoprocjene na crti narcizma i procjene stvarnog partnera na crti narcizma postoji statistički značajna, pozitivna niska povezanost što je u skladu s prvom hipotezom. Također, vidljiva je statistička značajna, pozitivna srednja povezanost između samoprocjene na crti narcizma i procjene idealnog partnera na crti narcizma što je u skladu s drugom hipotezom. Dobivena je i statistički značajna, niska pozitivna povezanost između procjene stvarnog partnera na crti narcizma i procjene idealnog partnera na crti narcizma.

Efekt sržnih samo-evaluacija (CSE) na sličnost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crtama tamne trijade

Drugi problem istraživanja bio je ispitati efekt CSE-a na povezanost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crtama tamne trijade (psihopatija, makijavelizam, narcizam). Povezanost između vrsta procjene je parcijalizirana s obzirom na procjenu CSE-a. Rezultati su prikazani u Tablici 3.

Tablica 3. Parcijalni koeficijenti korelacije između varijabli samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crti psihopatije uz kontrolu varijable CSE

	Samoprocjena	Procjena PP	Procjena IP
Psihopatija			
Samoprocjena	-		
Procjena PP	.28**	-	
Procjena IP	.59**	.30**	-
Makijavelizam			
Samoprocjena	-		
Procjena PP	.36**	-	
Procjena IP	.63**	.44**	-
Narcizam			
Samoprocjena	-		
Procjena PP	.20**	-	
Procjena IP	.40**	.32**	-

**p<.01

Kao što je iz Tablice 3 vidljivo, između samoprocjene na crti psihopatije i procjene stvarnog partnera na crti psihopatije uz kontrolu varijable CSE postoji statistički značajna, pozitivna niska povezanost. Korelacija između vrsta procjena nije značajno promijenjena, stoga nije dobiven moderatorski efekt CSE-a Također, vidljiva je statistička značajna, pozitivna srednja povezanost između samoprocjene na crti psihopatije i procjene idealnog partnera na crti psihopatije. Slična korelacija je dobivena i kada se ne kontrolira varijabla CSE, stoga nije dobiven moderatorski efekt. Također je dobivena i statistički značajna, niska pozitivna povezanost između procjene stvarnog partnera na crti psihopatije i procjene idealnog partnera na crti psihopatije čime još jednom nije dobiven moderatorski efekt

varijable CSE. Usporedbom Tablice 2 i Tablice 3 je moguće vidjeti da nije dobiven moderatorski efekt varijable CSE između samoprocjene na crti makijavelizma, procjene stvarnog partnera na crti makijavelizma te procjene idealnog partnera na crti makijavelizma zbog nepromjenjivosti korelacija istih. Kao ni moderatorski efekt varijable CSE između samoprocjene na crti narcizma, procjene stvarnog partnera na crti narcizma te procjene idealnog partnera na crti narcizma zbog nepromjenjivosti korelacija istih.

U dosadašnjoj analizi je korišten pristup usmjeren na varijable (variable-centered approach; VCA) koji se bazira na korelaciji između rezultata partnera na istima crtama ličnosti kroz sve parove unutar uzorka. Ovakav pristup ne istražuje odnos sličnosti partnera s drugim varijablama, stoga će u daljnjoj analizi biti korišten pristup usmjeren na parove (couple-centered approach; CCA) koji se bazira na indikatorima sličnosti za svaki par.

Efekt sržnih samo-evaluacija (CSE) na sličnost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na crtama tamne trijade (CCA)

Za potrebe CC pristupa, izračunate su kvadrirane razlike između parova procjena na crtama ličnosti tamne trijade. U Tablici 4 su prikazani koeficijenti korelacije kvadriranih razlika između parova procjena na crtama ličnosti tamne trijade i CSE-a.

Iz Tablice 4 je vidljivo da su sržne samo-evaluacije i procjene psihopatije negativno povezane, naime više sržne samo-evaluacije su povezane s većom sličnosti između samoprocjene i procjene stvarnog partnera te procjena stvarnog i idealnog partnera. Nije dobivena statistički značajna povezanost između sržnih samo-evaluacija i sličnosti samoprocjene i procjene idealnog partnera.

Slični rezultati su dobiveni i s obzirom na crtu makijavelizma, naime sržne samo-evaluacije i sličnost procjena stvarnog i idealnog partnera na crti makijavelizma su negativno povezane, to jest više sržne samo-evaluacije su povezane s većom sličnosti između procjena stvarnog i idealnog partnera. Nije dobivena statistički značajna povezanost između sržnih samo-evaluacija i sličnosti samo-procjene i procjene stvarnog partnera te samo-procjene i procjene idealnog partnera.

Isti rezultati su dobiveni i s obzirom na crtu narcizma. Vidljivo je da su sržne samo-evaluacije i procjene narcizma negativno povezane, naime više sržne samo-evaluacije dovode do veće sličnosti između samoprocjena i procjena stvarnog partnera te samo-procjene i procjene idealnog partnera. Nije dobivena statistički značajna povezanost između sržnih samo-evaluacija i sličnosti procjena stvarnog i idealnog partnera.

Tablica 4. Kvadrirani koeficijenti korelacije između kvadriranih razlika parova procjena na crtama tamne trijade i CSE-a.

	CSE
Psihopatija	
Samoprocjena i procjena stvarnog partnera	-.19**
Samoprocjena i procjena idealnog partnera	-.06
Procjena stvarnog i idealnog partnera	-.15**
Makijavelizam	
Samoprocjena i procjena stvarnog partnera	-.05
Samoprocjena i procjena idealnog partnera	.04
Procjena stvarnog i idealnog partnera	-.11*
Narcizam	
Samoprocjena i procjena stvarnog partnera	-.09*
Samoprocjena i procjena idealnog partnera	-.09*
Procjena stvarnog i idealnog partnera	-.06

*p<.05

**p<.01

Iz dobivenih rezultata je vidljivo da su sržne samo-evaluacije u nekim slučajevima povezane sa sličnosti parova tj. dovode do veće sličnosti.

Efekt vrste procjene i spola sudionika na razlike između procjena crta tamne trijade

Kako bismo ispitali postoje li razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera s obzirom na vrstu procjene i spol sudionika primijenjena je multivarijatna analiza varijance. Prije primjene MANOVE provjereno je zadovoljavaju li podaci uvjete potrebne za provedbu analize varijance i to homogenost varijanci i sfericitet podataka. Homogenost varijanci testirana je Levenovim testom homogenosti te za većinu varijabli nije značajan ($p > .05$) prema čemu se zaključuje kako su varijance procjena crta tamne trijade većinom homogene. Mauchlyev test sfericiteta za provjeru jednakosti razlika varijanci pokazao je kako uvjet sfericiteta nije zadovoljen za efekt procjena psihopatije ($\chi^2(2)=133.69$, $p < .01$), efekt procjena makijavelizma ($\chi^2(2)=59.51$, $p < .01$) ni za efekt procjena narcizma ($\chi^2(2)=76.21$, $p < .01$). Kod varijable spola modela postoje samo dvije razine varijabli, te se prema definiciji Mauchlyevog testa podrazumijeva kako je sfericitet zadovoljen. Stupnjevi slobode za varijable procjene koje ne zadovoljavaju uvjet sfericiteta, korigirani su Huynh-Feldtovom korekcijom

sfericiteta: procjena psihopatije ($\epsilon=.83$), procjena makijavelizma ($\epsilon=.91$) i procjena narcizma ($\epsilon=.89$).

Efekt vrste procjene i spola sudionika na razlike među procjenama psihopatije

Provedena je multivarijatna analiza varijance kako bi se ispitalo postoje li razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti psihopatije s obzirom na vrstu procjene i spol. Aritmetičke sredine i standardne devijacije rezultata samoprocjene, procjene stvarnog partnera i procjene idealnog partnera na crti psihopatije s obzirom na spol sudionika prikazane su u Tablici 5.

Tablica 5. Deskriptivna statistika procjena crte psihopatije s obzirom na spol

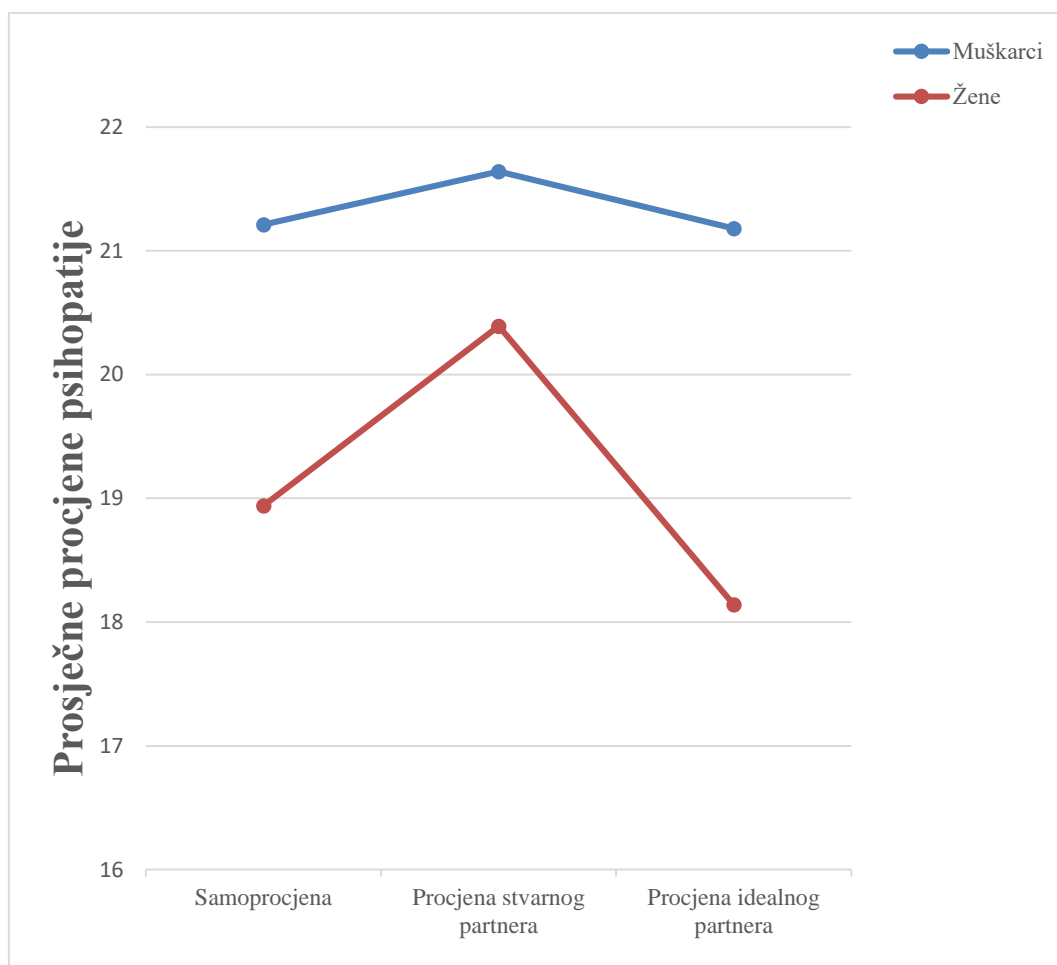
	Spol	M	SD	N
Samoprocjena psihopatije	Muški	21.21	5.63	266
	Ženski	18.94	5.41	293
	Ukupno	20.02	5.62	559
Procjena stvarnog partnera	Muški	21.64	7.16	266
	Ženski	20.39	7.64	293
	Ukupno	20.986	7.43	559
Procjena idealnog partnera	Muški	21.18	6.38	266
	Ženski	18.14	5.07	293
	Ukupno	19.59	5.93	559

Provedena MANOVA pokazala je da na multivarijatnoj razini postoji značajan multivarijatni efekt vrste procjene na razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti psihopatije (Wilk's $\Lambda = .97$, $F_{(2, 556)} = 8.20$, $p < .01$, partial $\eta^2 = .03$). Također je proveden niz post-hoc analiza (Bonferroni) kako bi se utvrdile razlike u procjenama psihopatije s obzirom na vrstu procjene. Rezultati pokazuju da postoji statistički značajna razlika u procjeni s obzirom na vrstu procjene, naime sudionici procjenjuju psihopatiju stvarnog partnera značajno višom u usporedbi s vlastitom psihopatijom. Također, psihopatiju stvarnog partnera procjenjuju značajnom višom od psihopatije idealnog partnera. Procjena vlastite psihopatije i psihopatije idealnog partnera se ne razlikuju.

Dobiven je i značajni efekt spola sudionika na razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti psihopatije ($F_{(1, 557)} = 30.08, p < .01, \text{partial } \eta^2 = .05$). Rezultati pokazuju da postoji statistički značajna razlika u procjeni s obzirom na spol, naime muškarci procjenjuju psihopatiju višom u usporedbi sa procjenama žena.

Provedena MANOVA pokazala je da na multivarijantnoj razini postoji značajan multivarijantni interakcijski efekt vrste procjene i spola na razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti psihopatije (Wilk's $\Lambda = .99, F_{(2, 556)} = 3.94, p < .05, \text{partial } \eta^2 = .01$). Također je proveden niz t-testova kako bi se utvrdile razlike u procjenama psihopatije s obzirom na vrstu procjene i spol. Rezultati pokazuju da kod muškaraca nema razlike u samoprocjeni i procjeni stvarnog partnera ($t(265) = .88, p > .05$), kao ni samoprocjeni i procjeni idealnog partnera ($t(265) = .06, p > .05$). Također nema razlike u procjeni stvarnog i idealnog partnera ($t(265) = .89, p > .05$). Kod ženskih sudionika postoje značajne razlike između samoprocjene i procjene stvarnog partnera ($t(292) = 3.11, p < .01$), naime procjenjuju vlastitu psihopatiju značajno nižom ($M = 18.94, SD = 5.41$) u usporedbi sa procjenom psihopatije stvarnog partnera ($M = 20.39, SD = 7.64$). Također postoje razlike između samoprocjene i procjene idealnog partnera ($t(292) = 2.87, p < .01$), procjena psihopatije idealnog partnera je značajno niža ($M = 18.14, SD = 5.07$). Također postoje razlike u procjeni stvarnog i idealnog partnera ($t(92) = 5.06, p < .01$). Rezultati pokazuju značajno višu procjenu psihopatije kod stvarnog partnera ($M = 20.39, SD = 7.64$) naspram procjene psihopatije idealnog partnera ($M = 18.14, SD = 5.07$). Ovakvi rezultati su vidljivi na Slici 1.

Slika 1. Prikaz prosječnih procjena psihopatije s obzirom na vrstu procjene i spol sudionika

Efekt vrste procjene i spola sudionika na procjenu makijavelizma

Provedena je multivarijatna analiza varijance kako bi se ispitalo postoje li razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti makijavelizma s obzirom na vrstu procjene i spol. Aritmetičke sredine i standardne devijacije rezultata samoprocjene, procjene stvarnog partnera i procjene idealnog partnera na crti makijavelizma s obzirom na spol sudionika prikazane su u Tablici 6.

Provedena MANOVA pokazala je da na multivarijantnoj razini postoji značajan multivarijantni efekt vrste procjene na razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti makijavelizma ($Wilk's \Lambda = .51, F(2, 556) = 261.76, p < .01, \text{partial } \eta^2 = .49$). Također je proveden niz post-hoc analiza (Bonferroni) kako bi se utvrdile razlike u procjenama makijavelizma s obzirom na vrstu procjene. Rezultati pokazuju da postoji statistički značajna razlika u procjeni s obzirom na vrstu procjene, naime sudionici procjenjuju vlastiti makijavelizam značajno višim u usporedbi s makijavelizmom stvarnog partnera. Također,

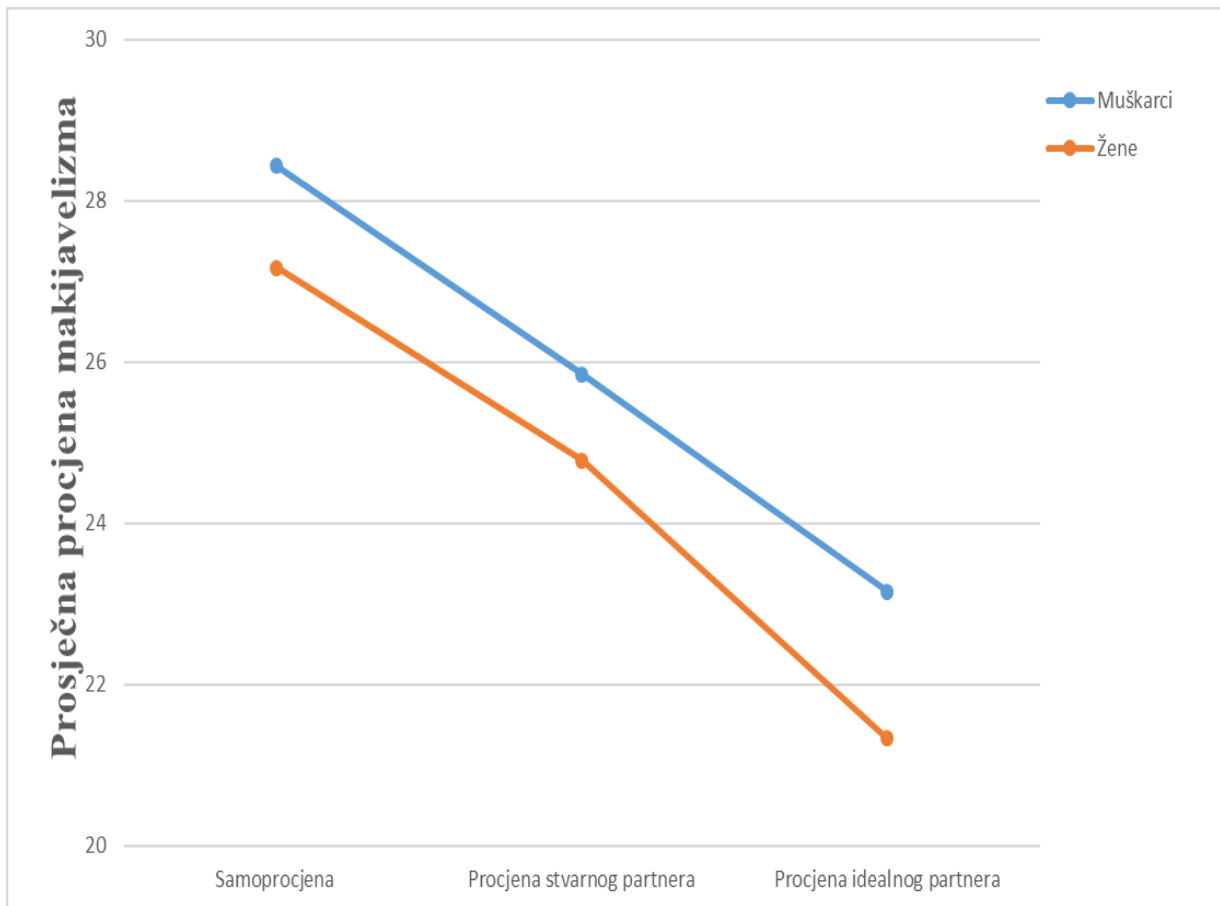
makijavelizam stvarnog partnera procjenjuju značajnom višim od makijavelizma idealnog partnera. Sudionici također procjenjuju vlastiti makijavelizam značajno višim u usporedbi s makijavelizma idealnog partnera.

Tablica 6. Deskriptivna statistika procjena crte makijavelizma s obzirom na spol

	Spol	M	SD	N
Samoprocjena makijavelizma	Muški	28.43	5.25	266
	Ženski	27.17	5.27	293
	Ukupno	27.77	5.29	559
Procjena stvarnog partnera	Muški	25.85	6.998	266
	Ženski	24.78	6.95	293
	Ukupno	25.29	6.989	559
Procjena idealnog partnera	Muški	23.15	7.53	266
	Ženski	21.33	7.18	293
	Ukupno	22.19	7.397	559

Dobiven je i značajni efekt spola sudionika na razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti psihopatije ($F_{(1, 557)} = 9.65$, $p < .01$, $\text{partial } \eta^2 = .02$). Rezultati pokazuju da postoji statistički značajna razlika u procjeni s obzirom na spol, naime muškarci procjenjuju makijavelizam višim u usporedbi sa procjenama žena.

Provedena MANOVA pokazala je da na multivarijatnoj razini ne postoji značajan multivarijatni interakcijski efekt vrste procjene i spola na razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti psihopatije (Wilk's $\Lambda = .99$, $F_{(2, 556)} = .89$, $p > .05$, $\text{partial } \eta^2 = .00$). Ovakvi rezultati su vidljivi na Slici 2.

Slika 2. Prikaz prosječnih procjena makijavelizma s obzirom na vrstu procjene i spol sudionika

Efekt vrste procjene i spola sudionika na procjenu narcizma

Provedena je multivarijatna analiza varijance kako bi se ispitalo postoje li razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti narcizma s obzirom na vrstu procjene i spol. Aritmetičke sredine i standardne devijacije rezultata samoprocjene, procjene stvarnog partnera i procjene idealnog partnera na crti narcizma s obzirom na spol sudionika prikazane su u Tablici 7.

Provedena MANOVA pokazala je da na multivarijatnoj razini postoji značajan multivarijatni efekt vrste procjene na razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti narcizma ($Wilk's \Lambda = .67, F(2, 556) = 136.95, p < .01, \text{partial } \eta^2 = .33$). Također je proveden niz post-hoc analiza (Bonferroni) kako bi se utvrdile razlike u procjenama narcizma s obzirom na vrstu procjene. Rezultati pokazuju da postoji statistički značajna razlika u procjeni s obzirom na vrstu procjene, naime sudionici procjenjuju vlastiti narcizam značajno nižim u usporedbi s narcizmom idealnog partnera. Također, narcizam stvarnog partnera procjenjuju značajnom nižim od narcizma idealnog partnera. Ne postoji

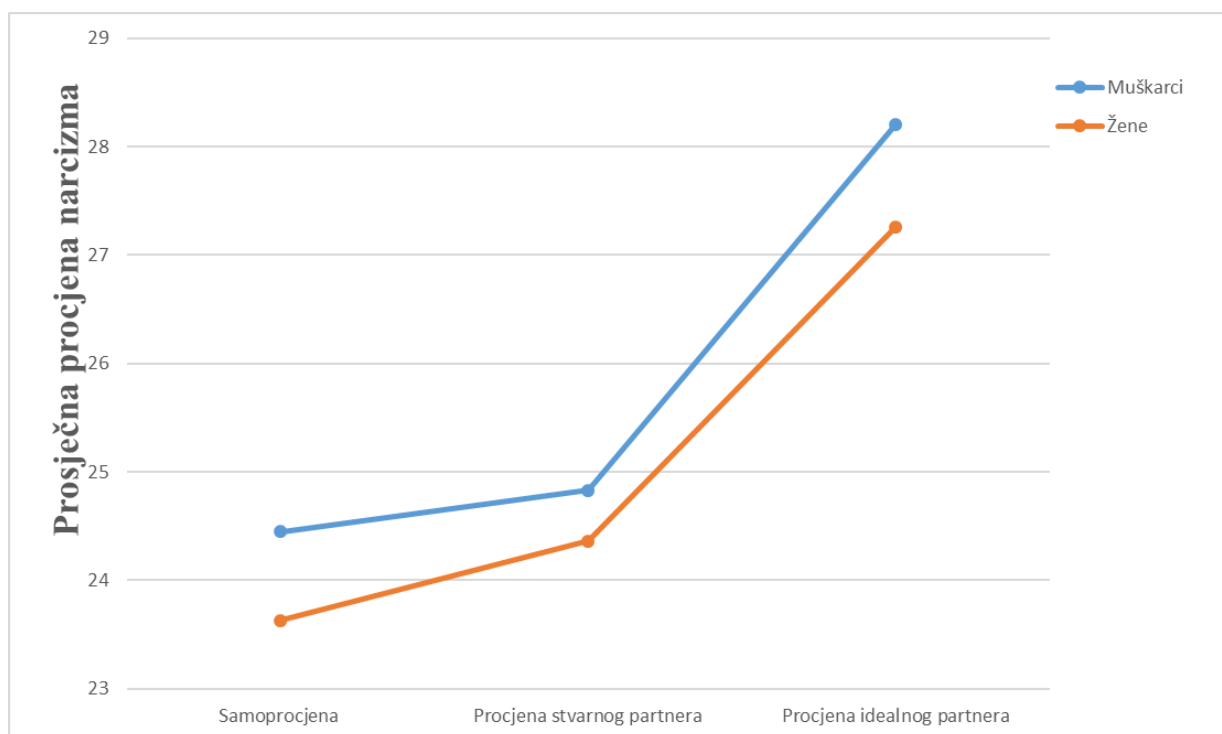
statistički značajna razlika u samoprocjeni i procjeni stvarnog partnera na crti narcizma.

Tablica 7. Deskriptivna statistika procjena crte narcizma s obzirom na spol

	Spol	M	SD	N
Samoprocjena narcizma	Muški	24.45	4.70	266
	Ženski	23.63	5.11	293
	Ukupno	24.02	4.93	559
Procjena stvarnog partnera	Muški	24.83	6.95	266
	Ženski	24.36	7.01	293
	Ukupno	24.59	6.98	559
Procjena idealnog partnera	Muški	28.21	5.47	266
	Ženski	27.26	5.09	293
	Ukupno	27.71	5.29	559

Dobiven je i značajni efekt spola sudionika na razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti narcizma ($F_{(1, 557)} = 4.42$, $p < .05$, partial $\eta^2 = .01$). Rezultati pokazuju da postoji statistički značajna razlika u procjeni s obzirom na spol, naime muškarci procjenjuju narcizam višim u usporedbi sa procjenama žena.

Provedena MANOVA pokazala je da na multivarijatnoj razini ne postoji značajan multivarijatni interakcijski efekt vrste procjene i spola na razlike u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na crti narcizma (Wilk's $\Lambda = .99$, $F_{(2, 556)} = .29$, $p > .05$, partial $\eta^2 = .00$). Ovakvi rezultati su vidljivi na Slici 3.

Slika 3. Prikaz prosječnih procjena narcizma s obzirom na vrstu procjene i spol sudionika

Usporedba BDSM i ne-BDSM populacije

U svrhe dobivanja bolje predodžbe BDSM populacije i njenih specifičnosti, u nastavku ćemo ju usporediti s dostupnom ne-BDSM populacijom.

U Tablici 8 prikazana je deskriptivna statistika za varijable izmjerene u istraživanju (prosjeci su podijeljeni sa brojem čestica upitnika).

Rezultati t-testova (demografski podaci)

Pregledom literature se pojavila potreba za uspoređivanjem BDSM i ne-BDSM populacije s obzirom na demografske podatke. Naime, članovi BDSM zajednice su većinom starije dobi i visoko obrazovani (Jefferson, 2018). Rezultati su vidljivi u Tablici 9.

Dobivena je statistički značajan razlika u dobi ($t(1148)=5.14$, $p<0,01$), naime BDSM ispitanici su stariji ($M=28.71$, $SD=9.30$) u usporedbi s ne-BDSM ispitanicima ($M=26.36$, $SD=5.89$). Također je dobivena statistički značajna razlika u razini obrazovanja ($t(1149)=2.59$, $p<0.01$). BDSM ispitanika imaju višu razinu obrazovanja ($M=3.69$, $SD=1.16$) u usporedbi s ne-BDSM ispitanicima ($M=3.50$, $SD=1.31$).

Tablica 8. Aritmetičke sredine, standardne devijacije i pouzdanost izmjerenih varijabli (N=592)

	M	SD	α
CSE	3,61	0,64	,85
P SP	1,91	0,55	,68
M SP	2,78	0,68	,78
N SP	2,77	0,61	,68
P PP	1,87	0,66	,76
M PP	2,71	0,79	,81
N PP	2,83	0,699	,73
P IP	1,71	0,597	,77
M IP	2,59	0,78	,83
N IP	2,98	0,58	,65

Legenda: P-psihopatija, M-makijavelizam, N-narcizam, SP-samoprocjena, PP-procjena partnera, IP- procjena idealnog partnera

Tablica 9. Rezultati t-testova demografskih podataka (dob ispitanika i razina obrazovanja ispitanika)

	t	ss
Dob ispitanika	5.14**	1148
Razina edukacije	2.59**	1149

Legenda: t-rezultat t-testa, ss-stupnjevi slobode

** $p < 0,01$

Rezultati t-testova (CSE i procjene crte tamne trijade)

Provedeni su t-testovi na rezultatima CSE-a i procjena crte tamne trijade između BDSM i ne-BDSM populacije te su rezultati prikazani u Tablici 10 iz koje je vidljivo da su dobiveni isključivo statistički značajni rezultati.

Rezultati su pokazali da sudionici koji se bave BDSM-om procjenjuju vlastitu psihopatiju (M=2.22, SD=0.63) i makijavelizam (M=3.09, SD=0.59) višima u usporedbi sa samoprocjenama ne-BDSM sudionika na psihopatiji (M=1.91, SD=0.55) i makijavelizmu (M=2.78, SD=0.68). Također procjenjuju višom psihopatiju (M=2.33, SD=0.83) i makijavelizam (M=2.81, SD=0.78) stvarnih partnera naspram procjena stvarnih partnera ne-

BDSM ispitanika na psihopatiji ($M=1.87$, $SD=0.66$) i makijavelizmu ($M=2.71$, $SD=0.79$). Što se tiče idealnih partnera, tu procjenjuju višom psihopatiju ($M=2.18$, $SD=0.66$) i narcizam ($M=3.08$, $SD=0.59$) naspram procjena ne-BDSM sudionika na psihopatiji ($M=1.71$, $SD=0.60$) i narcizmu ($M=2.98$, $SD=0.58$).

Tablica 10. Rezultati t-testova CSE-a i procjena crte tamne trijade BDSM i ne-BDSM populacije

	T	ss
CSE SP	-12.60**	1149
P SP	9.07**	1149
M SP	8.095**	1149
N SP	-3.02**	1149
P PP	10.56**	1149
M PP	2.19*	1147.03
N PP	-2.21*	1149
P IP	12.70**	1149
M IP	-2.63**	1136.07
N IP	2.85**	1143.11

Legenda: P-psihopatija, M-makijavelizam, N-narcizam, SP-samoprocjena, PP-procjena partnera, IP- procjena idealnog partnera

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

Sudionici koji se ne uključuju u BDSM aktivnosti procjenjuju vlastitu sržnu samo-evaluaciju višom ($M=3.61$, $SD=0.64$) u usporedbi sa sudionicima koji se uključuju u BDSM aktivnosti ($M=3.09$, $SD=0.77$). S obzirom na crte tamne trijade, vlastiti narcizam procjenjuju višim ($M=2.78$, $SD=0.61$) u usporedbi sa samoprocjenama BDSM sudionika na narcizmu ($M=2.67$, $SD=0.55$). S obzirom na procjene partnera, narcizam stvarnog partnera ($M=2.83$, $SD=0.69$) procjenjuju višim u usporedbi s procjenama BDSM sudionika ($M=2.73$, $SD=0.78$), što je i slučaj kod makijavelizma idealnog partnera ($M=2.59$, $SD=0.78$) kojeg procjenjuju višim u usporedbi s BDSM ispitanicima ($M=2.47$, $SD=0.82$).

Rasprava

Sadašnje istraživanje je provedeno na 559 ispitanika koji se upuštaju u BDSM aktivnosti i 592 ispitanika koji se ne upuštaju u BDSM aktivnosti te su trenutačno ili nekada bili u romantičnoj vezi koja je trajala minimalno 6 mjeseci. Ispitanici su se putem online upitnika procjenjivali na crtama tamne trijade kao i svoje stvarne te idealne partnere. Također se tražila samoprocjena sržnih samo-evaluacija.

Povezanost među vrstama procjene

Prvi problem istraživanja je bio ispitati korelacije između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na svim crtama tamne trijade. Očekivala se statistički značajna sličnost s obzirom na crte tamne trijade dobivene samoprocjenom i procjenom stvarnog partnera kao i statistički značajna sličnost crta tamne trijade dobivenih samoprocjenom i procjenom idealnog partnera. Rezultati pokazuju statistički značajnu sličnost s obzirom na crte tamne trijade što je u skladu s prijašnjim istraživanjima u kojima je dobivena srednje do visoka razina sličnosti kada se koriste samoprocjene i procjene partnera (Kardum i sur., neobjavljeni manuskript). Time je u potpunosti potvrđena prva hipoteza. Najviša razina sličnosti je dobivena između ispitanika i idealnog partnera i to na svim crtama tamne trijade čime je u potpunosti potvrđena druga hipoteza.

Naime, u radu Hitsch i sur. (2010) je također pokazano da osobe žele idealne partnere koji su veoma slični njima. U realnosti je teže pronaći, a zatim i privući partnera s visokom sličnosti u bilo kojem aspektu naspram jednostavnijeg priželjkivanja visoko sličnog partnera. Moguće objašnjenje preferencije sličnosti između partnera bi mogli pronaći u pozitivnim nagradama koje sličnost partnera pruža, a to su ojačavanje samo-potvrde (želja da osobu drugi vide onakvom kakvom samu sebe vidi), poboljšavanje međusobnog razumijevanja te povećanja razine interpersonalne bliskosti između partnera. Na svim crtama tamne trijade je dobivena približno jednaka razina sličnosti među procjenama što je u skladu sa prijašnjim istraživanjima.

Efekt sržnih samo-evaluacija na sličnost između vrsta procjene

Drugi problem istraživanja je bio ispitati postoji li moderatorski efekt sržnih samo-evaluacija na povezanost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na svim crtama tamne trijade. Nije se očekivao moderatorski efekt CSE-a s obzirom na samoprocjenu i procjenu stvarnog partnera na svim crtama tamne trijade, ali se očekivao moderatorski efekt CSE-a s obzirom na samoprocjenu i procjenu idealnog partnera, naime kod osoba s visokim CSE-om se očekivala statistički značajno viša razina sličnosti u svim crtama tamne trijade s obzirom na samoprocjenu i procjenu idealnog partnera naspram osoba s niskim

CSE-om. Korištenjem pristupa usmjerenog na varijable (variable-centered approach; VCA) koji se bazira na korelaciji između rezultata partnera na istima crtama ličnosti kroz sve parove unutar uzorka, potvrđena je treća hipoteza o nepostojanju moderatorskog efekta CSE-a ni na jednoj crti tamne trijade kada se uspoređuje samoprocjena i procjena stvarnog partnera. Pristupom usmjerenim na varijable nije potvrđena četvrta hipoteza, naime nije dobiven moderatorski efekt CSE-a između samo-procjene i procjene idealnog partnera ni na jednoj crti tamne trijade.

Stoga se obrada rezultata još jednom ponovila i to pristupom usmjerenim na parove (couple-centered approach; CCA) koji se bazira na indikatorima sličnosti za svaki par. Dobiveni su različiti odnosi između CSE-a i crta tamne trijade. Više sržne samo-evaluacije su povezane s većom sličnosti između samoprocjene i procjene stvarnog partnera kada govorimo o psihopatiji i narcizmu, ali moderatorski efekt sržnih samo-evaluacija s obzirom na sličnosti samoprocjene i procjene stvarnog partnera nije dobiven kada govorimo o makijavelizmu. Time je većinom odbačena treća hipoteza. Također, nije dobiven moderatorski efekt sržnih samo-evaluacija na sličnosti samoprocjene i procjene idealnog partnera na crtama psihopatije i makijavelizma, ali je vidljiv moderatorski efekt sržnih samo-evaluacija na sličnost između samoprocjene i procjene idealnog partnera s obzirom na narcizam, naime više sržne samo-evaluacije dovode do veće sličnosti između samoprocjene i procjene idealnog partnera. U skladu s time, većinom je odbačena i četvrta hipoteza.

Jedan od mogućih razloga dobivenih rezultata bi mogla biti međusobna razlika crta tamne trijade; svaka crta ima svoje specifičnosti. U obje hipoteze, CSE moderira odnos između vrsta procjena s obzirom na narcizam; osobe s višim CSE-om su sličnije svojim stvarnim i idealnim partnerima u crti narcizma naspram osoba s nižim CSE-om. Moguće objašnjenje ovakvih rezultata je u samoj prirodi narcizma. Prema Campbell i Campbell (2009) grandiozni narcizam je definiran kao crta osobnosti koju karakterizira napuhani i pretjerano pozitivan pogled na sebe, uključujući snažan osjećaj superiornosti, posebnosti i prava te kao takav može utjecati na CSE. Potrebna su daljnja istraživanja kako bi se utvrdila opća uloga CSE-a u romantičnim odnosima, kao i same prirode odnosa između CSE-a i narcizma svih oblika.

Efekt vrste procjene i spola sudionika na razlike između procjena crta tamne trijade

Efekt vrste procjene i spola sudionika na razlike između samoprocjene, procjene stvarnog i procjene idealnog partnera nije unaprijed predviđen hipotezama, ali se pokazao kao potreban dio istraživanja. Dobiven je značajan efekt vrste procjene i spola ispitanika na razlike između procjena na svim crtama tamne trijade. Muškarci procjenjuju crte tamne trijade

značajno višima naspram žena. Ovakav efekt može proizlaziti iz spolnih razlika. Vrste procjene imaju drugačiji efekt na razlike s obzirom na crtu tamne trijade; sudionici procjenjuju psihopatiju stvarnih partnera značajno višom od vlastite ili one idealnog partnera, vlastiti makijavelizam procjenjuju značajno višim od onoga stvarnog ili idealnog partnera dok makijavelizam stvarnog partnera procjenjuju višim od onoga idealnog partnera. Pri procjeni narcizma, narcizam idealnog partnera ocjenjuju višim naspram vlastitog ili onog idealnog partnera. Interakcija vrste procjene i spola sudionika dobivena je samo na crti psihopatije. U istraživanju je dobiveno da žene procjenjuju vlastitu psihopatiju značajno nižom u usporedbi s procjenom psihopatije stvarnog partnera, ali značajno višom u usporedbi s procjenom psihopatije idealnog partnera. Ovakvi rezultati ukazuju da je za žene idealan partner osoba s nižom razinom psihopatije u odnosu na vlastitu razinu, što je u skladu s prethodnim rezultatima koji pokazuju srednju razinu asortativnog uparivanja koja i dalje pokazuje želju za sličnosti, ali ne i za potpunom jednakosti. Rezultati pokazuju i značajno višu procjenu psihopatije kod stvarnog partnera naspram procjene psihopatije idealnog partnera. Moguće objašnjenje ovakvog fenomena bi moglo biti u percepciji muških partnera kao hladnijih, s niskom razinom empatije, neodgovornijih ili neistinitijih kao produkt određenih rodnih normi i/ili stereotipa, ali i poznatih markera psihopatije. Takav zaključak je teže izvesti na uzorku korištenom za potrebe ovog istraživanja. Naime, svi parovi nisu bili heteroseksualni tj. ne možemo se samo osloniti na percepcije emocionalnosti s obzirom na spol koje su dobivene u prijašnjim istraživanjima (npr. Sprecher i Sedikides, 1993). Potrebno je osvrnuti se na drugu posebnost ovog uzorka, a to je sudjelovanje u BDSM aktivnostima.

Usporedba BDSM i ne-BDSM populacije

Krajnji problem ovog istraživanja je bio ispitati razliku između BDSM i ne-BDSM populacije u demografskim podacima te u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na svim crtama tamne trijade kao i na samoprocjeni sržnih samo-evaluacija. Očekivala se statistički značajna razlika u demografskim podacima između BDSM i ne-BDSM populacije, naime kod BDSM populacije se očekivala viša dob i viša razina edukacije naspram ne-BDSM populacije. Uz to, nije se očekivala statistički značajna razlika u samoprocjeni, procjeni stvarnog i procjeni idealnog partnera na svim crtama tamne trijade kao i na samoprocjeni sržnih samo-evaluacija između BDSM i ne-BDSM populacije.

Za potrebe usporedbe 2 populacije, korištena su 592 sudionika koji nisu članovi BDSM zajednica niti se upuštaju u aktivnosti vezane uz BDSM. Prvenstvene obrade su se ticale razlika u demografskim podacima. Prijašnja istraživanja pokazuju da su osobe koje sudjeluju u BDSM

aktivnostima visoko obrazovane te da su starije dobi (Jefferson, 2018). Rezultati sadašnjeg istraživanja u skladu s literaturom, naime dobivena je razlika u dobi između 2 populacije; BDSM sudionici su stariji u usporedbi s ne-BDSM sudionicima. Također je vidljivo da BDSM sudionici imaju višu razinu obrazovanja u usporedbi s ne-BDSM sudionicima. Time je potvrđena peta hipoteza.

Podaci o seksualnoj orijentaciji koje su sudionici ponudili također ukazuju na jednu veću razliku između populacija. BDSM sudionici su većinom biseksualni i homoseksualni što je u skladu s literaturom koja pokazuje da je uključenost u BDSM aktivnosti bila znatno vjerojatnija za biseksualne muškarce i homoseksualne muškarce te žene, dok osobe s bilo kakvim BDSM iskustvom će vjerojatnije prijaviti biseksualna iskustva (Richters i sur., 2008). Hébert i Weaver (2014) su otkrili da se 30,7% praktičara BDSM-a identificiralo kao biseksualno, dok se 4,9% identificiralo kao homoseksualno. Naspram toga su osobe koje ne sudjeluju u BDSM-u 100% heteroseksualne.

Sljedeći fokus istraživanja se ticao razlika u procjeni crta tamne trijade i CSE-a između BDSM i ne-BDSM uzorka. Rezultati su pokazali da sudionici koji se bave BDSM-om procjenjuju vlastitu psihopatiju i makijavelizam višima u usporedbi sa ne-BDSM sudionicima. Također procjenjuju višom psihopatiju i makijavelizam stvarnih partnera, a što se tiče idealnih partnera, tu procjenjuju višom psihopatiju i narcizam. Sudionici koji se ne uključuju u BDSM aktivnosti procjenjuju vlastitu sržnu samo-evaluaciju višom u usporedbi sa sudionicima koji se uključuju u BDSM aktivnosti kao i vlastiti narcizam, te narcizam stvarnog partnera i makijavelizam idealnog partnera. Time je odbačena šesta hipoteza.

Neka istraživanja koja su proučavala osobine tamne trijade u odnosu na BDSM su pokazala da je psihopatija bila značajna povezana sa sva četiri područja BDSM fantazije (intimna, istraživačka, neosobna i sadomazohizam), te da je u najvišoj korelaciji s neosobnim fantazijama (Baughman i sur., 2014.). Sadomazohizam je najviše povezan s psihopatijom, zatim narcizmom i makijavelizmom (Williams i sur., 2009.). Makijavelizam također predviđa sadomazohizam u žena (Lodi-Smith i sur., 2014.).

U istraživanju Erickson i Sagarin (2021) na BDSM sudionicima i ne sudionicima, koje je uključivalo mjerenje svakodnevnog sadizma (u situacijama u kojima je prisutan izričiti pristanak, izričiti nepristanak ili dvosmisleni pristanak) i poznatih korelata svakodnevnog sadizma (empatija, osobine HEXACO-a i osobine tamne trijade) je dobiveno, na oba uzorka i u svim uvjetima, da je svakodnevni sadizam u negativnoj korelaciji s afektivnom empatijom, prijatnošću i iskrenošću-poniznošću te u pozitivnoj korelaciji s makijavelizmom, psihopatijom i narcizmom. Rezultati jasno pokazuju da psihopatija jedinstveno predviđa svakodnevni

sadizam među osobama koje se bave BDSM aktivnostima kada je nepristanak bio izričit. Također, BDSM sadisti značajno su se razlikovali od nesadističkih dominantih osoba u fizičkoj podskali svakodnevnog sadizma i to samo kad je pristanak bio izričit. Nalazi istraživanja Erickson i Sagarin (2021) sugeriraju da većina BDSM sadista nisu svakodnevni sadisti i da bi BDSM sadizam mogao predstavljati prosocijalnu manifestaciju subkliničkog sadizma, ali da bi BDSM sadisti s visokim stupnjem psihopatije mogli biti svakodnevni sadisti.

Moguće je da i u ovom istraživanju vidimo odraz ovakvih rezultata, naime također je dobivena viša razina psihopatije i makijavelizma kod osoba koje prakticiraju BDSM, ali bez podataka o ulogama unutar BDSM aktivnosti koje ispitanici ispunjavaju, ne možemo izvlačiti slične zaključke.

Metodološka ograničenja i prednosti trenutnog istraživanja

Veliku prednost trenutnog istraživanja predstavlja uzorak koji svojim karakteristikama i veličinom jasno reprezentira populaciju. Online provedba istraživanja je omogućila visoku heterogenost ispitanika po spolu, dobi, seksualnosti i obrazovanju, uz laku dostupnost i poželjnu anonimnost koja zauzvrat može smanjiti vjerojatnost davanja socijalno poželjnih odgovora. U anonimnim situacijama su želja za upravljanjem dojmovima, kao i razina samozavaravanja niske (Galić i Jerneić, 2006) te mogu omogućiti veću vjerojatnost davanja iskrenih odgovora.

Online provedba ima i nedostatke poput niskog stupnja kontrole nad ispitanicima. Prilikom rješavanja upitnika, moguće je da se javio umor zbog većeg broja čestica. Isto tako, unatoč tome što je zagarantirana anonimnost ispitanicima, nije moguće sasvim ukloniti davanje socijalno poželjnih odgovora.

U budućim istraživanjima bi kao uzorak trebali biti korišteni parovi. U ovom istraživanju je samo jedan dio para procjenjivao sve uključene u romantičnom odnosu te bi osobni faktori svakog ispitanika poput percepcije, emocionalne inteligencije i/ili vlastitih stereotipa mogli utjecati na rezultate. Buduća istraživanja bi trebala uključivati samoprocjene svakog člana para kao i procjene svakog člana od strane drugog člana čime bi se omogućio pristup rezultatima koji odražavaju realnost.

Također je u budućim istraživanjima na BDSM populaciji potrebno uključiti pitanja o preferiranoj ulozi u BDSM aktivnostima (dominantna, submisivna, mazohistička, sadistička itd.) kako bi se bolje razumjeli odnosi unutar populacije.

Zaključak

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati dolazi li do asortativnog uparivanja s obzirom na crte tamne trijade (psihopatija, makijavelizam i narcizam) te moderiraju li sržne samo-evaluacije sličnost na tim crtama ličnosti na BDSM populaciji. Drugi cilj istraživanja je bio ispitati postoje li demografske razlike, kao i razlike u procjeni crta tamne trijade između BDSM i ne-BDSM ispitanika. Na temelju dobivenih rezultata moguće je donijeti sljedeće zaključke:

Postoji statistički značajna povezanost između samoprocjena, procjena stvarnog i procjena idealnog partnera na svim crtama tamne trijade. Ispitanici su slični svojim partnerima po razinama crta tamne trijade što ukazuje na postojanje asortativnog uparivanja.

Postoji statistički značajan moderatorski efekt sržnih samo-evaluacija (CSE) na razinu sličnosti između samoprocjena i procjena stvarnog partnera na crtama psihopatije i narcizma, ali ne i makijavelizma.

Postoji statistički značajan moderatorski efekt sržnih samo-evaluacija (CSE) na razinu sličnosti između samoprocjena i procjena idealnog partnera na crti narcizma, ali ne i na crtama psihopatije i makijavelizma. Rezultati upućuju da CSE ima moderatorsku ulogu u asortativnom uparivanju, ali ona nije još jasno izražena te pokazuje najviši utjecaj na partnersku sličnost na crti narcizma.

Postoji statistički značajan efekt vrste procjene na razlike između procjena na svim crtama tamne trijade; sudionici procjenjuju psihopatiju stvarnih partnera značajno višom od vlastite ili one idealnog partnera, vlastiti makijavelizam procjenjuju značajno višim od onoga stvarnog ili idealnog partnera dok makijavelizam stvarnog partnera procjenjuju višim od onoga idealnog partnera. Pri procjeni narcizma, narcizam idealnog partnera ocjenjuju višim naspram vlastitog ili onog idealnog partnera. Postoji i statistički značajan efekt spola sudionika na razlike između procjena na svim crtama tamne trijade. Muškarci procjenjuju crte tamne trijade značajno višima naspram žena. Postoji značajna interakcija vrste procjene i spola sudionika na crti psihopatije; žene procjenjuju vlastitu psihopatiju značajno nižom u usporedbi s procjenom psihopatije stvarnog partnera, ali značajno višom u usporedbi s procjenom psihopatije idealnog partnera..

Postoji statistički značajna razlika u dobi i razini edukacije između BDSM i ne-BDSM populacije. BDSM populacije je starija i ima više razine edukacije u usporedbi s ne-BDSM populacijom.

Postoji statistički značajna razlika u procjeni CSE-a i crta tamne trijade između BDSM i ne-BDSM populacije. Rezultati su pokazali da ispitanici koji se bave BDSM-om procjenjuju vlastitu psihopatiju i makijavelizam višima u usporedbi sa ne-BDSM ispitanicima. Također

procjenjuju višom psihopatiju i makijavelizam stvarnih partnera, a što se tiče idealnih partnera, tu procjenjuju višom psihopatiju i narcizam. Ispitanici koji se ne uključuju u BDSM aktivnosti procjenjuju vlastitu sržnu samo-evaluaciju višom u usporedbi sa praktičarima BDSM-a kao i vlastiti narcizam, te narcizam stvarnog partnera i makijavelizam idealnog partnera.

Literatura

1. Atari, M. i Chegeni, R. (2017). The Dark Triad and long-term mate preferences in Iranian women. *Personality and Individual Differences*, 104, 333-335. 10.1016/j.paid.2016.08.031.
2. Baughman, H. M., Jonason, P. K., Veselka, L. i Vernon, P. A. (2014). Four shades of sexual fantasies linked to the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 67, 47–51. doi:10.1016/j.paid.2014.01.034
3. Baur, B. (1998). 8-Sperm Competition in Molluscs. U T. R. Birkhead i A. P. Møller (ur.), *Sperm Competition and Sexual Selection*, (str. 255–305). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/b978-012100543-6/50033-7>
4. Bleske-Rechek, A., Remiker, M.W. i Baker, J. P. (2009). Similar from the start: Assortment in young adult dating couples and its link to relationship stability over time. *Individual Differences Research*, 7, 142–158.
5. Bloxsom, C. A., Firth, J., Kibowski, F., Egan, V., Sumich, A. L. i Heym, N. (2021). Dark shadow of the self: How the Dark Triad and empathy impact parental and intimate adult attachment relationships in women. *Forensic Science International: Mind and Law*, 2, 100045.
6. Bollen, K. i Lennox, R. (1991). Conventional wisdom on measurement: A structural equation perspective. *Psychological Bulletin*, 110(2), 305–314. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.110.2.305>
7. Buss, D. M. (1984). Marital assortment for personality dispositions: Assessment with three different data sources. *Behavior Genetics*, 14, 111–123.
8. Byrne, D. (1971). *The attraction paradigm*. Academic Press.
9. Campbell, W. K. i Campbell, S. M. (2009). On the self-regulatory dynamics created by the particular benefits and costs of narcissism: A contextual reinforcement model and examination of leadership. *Self and Identity*, 8(2-3), 214-232. doi:10.1080/15298860802505129
10. Connolly, P. H. (2006). Psychological functioning of bondage/domination/sado-masochism (BDSM) practitioners. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 18(1), 79–120. https://doi.org/10.1300/J056v18n01_05
11. Dijkstra, P. i Barelds, D. P. (2008). Do people know what they want: A similar or complementary partner? *Evolutionary Psychology*, 6(4), 595–602. <https://doi.org/10.1177/147470490800600406>

12. Erickson, J. M. i Sagarin, B. J. (2021). The prosocial sadist? A comparison of BDSM sadism and everyday sadism. *Personality and Individual Differences*, 176, 110723. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110723>
13. Furr, R. M. (2008). A framework for profile similarity: Integrating similarity, normativeness, and distinctiveness. *Journal of Personality*, 76(5), 1267–1316. <https://doi.org/10.1111/j.14676494.2008.00521.x>
14. Galić, Z. i Jerneić, Ž. (2006). Socijalno poželjno odgovaranje u različitim motivacijskim kontekstima: Provjera Paulhusovog modela socijalne poželjnosti. *Suvremena Psihologija*, 9, 155-170.
15. Glicksohn, J. i Golan, H. (2001). Personality, cognitive style and assortative mating. *Personality and Individual Differences*, 30(7), 1199–1209. [https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(00\)00103-3](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(00)00103-3)
16. Harms, P., Lebreton, J. M. i Spain, S. M. (2013). The Dark Side of personality at work. *Journal of Organisational Behavior*, 35(1), 41-60.
17. Harris, M. R. i Siefferman, L. (2014). Interspecific competition influences fitness benefits of assortative mating for territorial aggression in Eastern Bluebirds (*Sialia sialis*). *PLoS ONE* 9(2). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0088668>
18. Hébert, A. i Weaver, A. (2014). An examination of personality characteristics associated with BDSM orientations. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 23, 106–115. doi:10.3138/cjhs.2467
19. Hedrick, P. W. (2016). Inbreeding and nonrandom mating. U R. M. Kliman (ur.), *Encyclopedia of Evolutionary Biology*, (str. 249–254). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-800049-6.00023-8>
20. Hedrick, P. W., Smith, D. W. i Stahler, D. R. (2016). Negative-assortative mating for color in wolves. *Evolution*, 70(4), 757-766.
21. Hitsch, G. J., Hortascu, A. i Ariely, D. (2010). What makes you click? Mate preferences in online dating. *Quantitative Marketing and Economics*, 8, 393–427.
22. Ináncsi, T., Láng, A. i Bereczkei, T. (2015). Machiavellianism and adult attachment in general interpersonal relationships and close relationships. *Europe's Journal of Psychology*, 11(1), 139-154.
23. Jefferson, S. (2018). *Psychological and Demographic Differences of BDSM Practitioners*. [Honors Program Thesis and Projects, Bridgewater State University]. Virtual Commons.

24. Johnston, H. R., Keats, B. J. B. i Sherman, S. L. (2019). 12-Population genetics. U R. E. Pyeritz, B. R. Korf i W. W. Grody (ur.), *Emery and Rimoin's Principles and Practice of Medical Genetics and Genomics* (str. 359–373). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-812537-3.00012-3>
25. Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D. i Schmitt, D. P..(2009). The Dark Triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European Journal of Personality*, 23(1), 5-18
26. Judge, T. A., Erez, A., Bono, J. E. i Thoresen, C. J. (2003). The Core Self-Evaluations Scale: Development of a measure. *Personnel Psychology*, 56(2), 303–331. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2003.tb00152.x>
27. Judge, T. A., Locke, E. A. i Durham, C. C. (1997). The dispositional causes of job satisfaction: A core evaluations approach. *Research in Organizational Behavior*, 19, 151-188.
28. Kardum, I., Hudek-Knežević, J. i Mehić, N. (2019). Assortative Mating. U T. K. Shackelford i V. A. Weekes-Shackelford (ur.), *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science*, (str. 1–8). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-16999-6_3853-1
29. Kardum, I., Hudek-Knežević, J., Mehić, N. i Schmitt, J. *Assortative mating and other similarity indices of the Dark Triad traits: Evidence from self-reports and partner-reports and variable-centered and couple-centered approach*. [Neobjavljeni manuskript].
30. Kardum, I., Hudek-Knežević, J., Schmitt, D. P. i Čović, M. (2017). Assortative mating for dark triad: Evidence of positive, initial, and active assortment. *Personal Relationships*, 24, 75–83. doi:10.1111/pere.12168
31. Kimura, K., Hirano, T. i Chiba, S. (2014). Assortative mating with respect to size in the simultaneously hermaphroditic land snail *Bradybaena pellucida*. *Acta Ethologica*, 18, 265–268. doi:10.1007/s10211-014-0211-7
32. Leftwich, P. i Chapman, T. (2018). Testing for assortative mating by diet in *Drosophila melanogaster*. *Bio-Protocol*, 8. doi:10.21769/bioprotoc.3057
33. Liu, J. i Ilmarinen, V. J. (2019). Core Self-Evaluation moderates distinctive similarity preference in ideal partner's personality. *Journal of Research in Personality*, 84, 103899. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2019.103899>
34. Liu, J., Ludeke, S., Haubrich, J., Gondan-Rochon, M. i Zettler, I. (2018). Similar to and/or better than oneself? Singles' ideal partner personality descriptions. *European*

- Journal of Personality*, 32(4), 443–458. <https://doi.org/10.1002/per.2159>
35. Lodi-Smith, J., Shepard, K. i Wagner, S. (2014). Personality and sexually deviant behavior. *Personality and Individual Differences*, 70, 39–44. doi:10.1016/j.paid.2014.06.012
  36. Luo, S. i Klohnen, E. C. (2005). Assortative mating and marital quality in newlyweds: A couple-centered approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(2), 304–326. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.88.2.304>.
  37. Luo, S. i Klohnen, E. C. (2005). Assortative mating and marital quality in newlyweds: a couple-centered approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(2), 304.
  38. Luo, Shanhong. (2017). Assortative mating and couple similarity: Patterns, mechanisms, and consequences. *Social and Personality Psychology Compass*. 11. doi:10.1111/spc3.12337
  39. Lyons, M. (2019). *The Dark Triad od Personality: Narcissism, Machiavellianism, and Psychopaty in Everday Life*. Academic Press. <https://doi.org/10.1016/c2017-0-01262-4>
  40. Magnusson, D. (1988). *Individual development from an interactional perspective*. Erlbaum.
  41. Markey, P. M. i Markey, C. N. (2007). Romantic ideals, romantic obtainment and relationship experiences: The complementarity of interpersonal traits among romantic partners. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24, 517–533. <http://dx.doi.org/10.1177/0265407507079241>.
  42. McCrae, R. R., Martin, T. A., Hrebícková, M., Urbánek, T., Boomsma, D. I., Willemsen, G. i Costa, P. T. (2008). Personality trait similarity between spouses in four cultures. *Journal of Personality*, 76(5), 1137–1164. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00517.x>.
  43. Nance, W. E. i Kearsey, M. J. (2004). Relevance of connexin deafness (DFNB1) to human evolution. *The American Journal of Human Genetics*, 74(6), 1081–1087. <https://doi.org/10.1086/420979>
  44. Paulhus, D. L. i Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: narcissism, machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556–563.
  45. Pearson, K. (1903). Assortative mating in man: A cooperative study. *Biometrika*, 2(4), 481–498. <https://doi.org/10.2307/2331510>
  46. Rammstedt, B. i Schupp, J. (2008). Only the congruent survive–Personality similarities in couples. *Personality and Individual Differences*, 45(6), 533–535.
  47. Richters, J., de Visser, R. O., Rissel, C. E., Grulich, A. E. i Smith, A. M. (2008).

- Demographic and psychosocial features of participants in bondage and discipline, “somasochism” or dominance and submission (BDSM): Data from a national survey. *The Journal of Sexual Medicine*, 5, 1660–1668. doi:10.1111/j.1743-6109.2008.00795.x
48. Sharma, P. K. i Misra, R. K. (2017). Core Self Evaluations Scale: An empirical attestation among software professionals. *Procedia Computer Science*, 122, 79-85.
49. Spain, S. M. (2019). The dark side of personality. U S. M. Spain (ur.), *Leadership, Work, and the Dark Side of Personality*, (str. 41–93). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-812821-3.00003-7>
50. Sprecher, S. i Sedikides, C. (1993). Gender differences in perceptions of emotionality: The case of close heterosexual relationships. *Sex roles*, 28(9-10), 511-530.
51. Štěrbová, Z., Bártová, K., Martinec Nováková, L., Varella, M. A. C., Havlíček, J. i Valentova, J. V. (2017). Assortative mating in personality among heterosexual and male homosexual couples from Brazil and the Czech Republic. *Personality and Individual Differences*, 112, 90–96. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.02.036>
52. Wedekind, C., Seebeck, T., Bettens, F., i Paepke, A. J. (1995). MHC-dependent mate preferences in humans. *Proceedings of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 260(1359), 245-249.
53. Williams, K. M., Cooper, B. S., Howell, T. M., Yuille, J. C. i Paulhus, D. L. (2009). Inferring sexually deviant behavior from corresponding fantasies: The role of personality and pornography consumption. *Criminal Justice and Behavior*, 36, 198–222. doi:10.1177/0093854808327277